

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 05 stycznia 2022 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Mirosław Major

po rozpoznaniu w dniu 05 stycznia 2022 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

odwołania **R. J.**

od decyzji **Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

z 21.01.2021 r., znak (...)

w sprawie **R. J.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje R. J. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 1 października 2020 r. na stałe,
- 2) stwierdza odpowiedzialność pozwanego organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

(-) Mirosław Major

UZASADNIENIE

Decyzją z 21 stycznia 2021 r. (znak: (...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., po rozpoznaniu wniosku z 12 października 2020r., odmówił R. J. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu powołał się na art. 57 i 58 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (t.j. Dz.U. z 2020r., poz. 53 ze zm.) wyjaśniając, że renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu który jest niezdolny do pracy i ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy (tj. 5 lat – jeżeli niezdolność powstała w wieku powyżej 30 lat, przypadający w 10-leciu poprzedzającym powstanie niezdolności do pracy lub złożenie wniosku o rentę), natomiast niezdolność do pracy powstała w okresach składkowych i nieskładkowych albo nie później niż 18 miesięcy od ustania tych okresów. ZUS stwierdził, że analizując przedłożone przez ubezpieczonego dokumenty należy uznać, iż warunek stażowy (tj. posiadania 5 lat w ostatnim 10-leciu) nie został spełniony. Ubezpieczony udowodnił bowiem w dziesięcioleciu przed dniem zgłoszenia wniosku o rentę tj. w okresie od 12 października 2010r. do 11 października 2020r. jedynie 1 rok, 6 miesięcy i 20 dni okresów składkowych i nieskładkowych zamiast wymaganych 5 lat. Natomiast w dziesięcioleciu przed powstaniem niezdolności do pracy (orzeczonej przez KL ZUS), tj. w okresie od 10 czerwca 2008r. do 9 czerwca 2018r. wnioskodawca udowodnił 3 lata, 10 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Komisja lekarska ZUS orzeczeniem z 8 kwietnia 2020r. uznała R. J. za osobę trwale częściowo niezdolną do pracy, zaś orzeczeniem z 8 stycznia 2021r. uznała wnioskodawcę za niezdolnego do pracy, ale wskazała, iż nie jest to całkowita niezdolność do pracy. Jak podał organ rentowy, łączny staż wnioskodawcy wyniósł 34 lata, 8 miesięcy i 5 dni okresów składkowych

oraz 7 miesięcy i 5 dni okresów nieskładkowych. Z uwagi jednak na brak orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy, Zakład odmówił prawa do renty, również na podstawie art. 58 ust. 4 ustawy.

Od powyższej decyzji odwołał się R. J., wnosząc o jej zmianę i przyznanie mu prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Odwołujący wskazał, że stan jego zdrowia uzasadnia orzeczenie całkowitej niezdolności do pracy.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując dotychczasową argumentację.

W piśmie z 23 marca 2021r. (k. 19) Zakład wskazał, że prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy odwołujący nabyłby w przypadku orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy, zaś prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy odwołujący nabyłby, gdyby stwierdzono częściową niezdolność do pracy na dzień 31 października 2013r., tj. w ciągu 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia w dniu 30 kwietnia 2012r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

R. J. urodził się (...) Odwołujący pracował m.in. jako mechanik samochodowy, konserwator, ślusarz, spawacz, masażysta.

Od 1 maja 2001 r. do 30 czerwca 2004 r. odwołujący pobierał rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy.

W okresie od 1 marca 2002 r. do 3 stycznia 2004 r. odwołujący był zatrudniony w Impel (...) Polska jako pracownik ochrony. Następnie od 23 stycznia 2004 r. do 31 grudnia 2006 r. był zatrudniony jako kierowca z uprawnieniami masażysty w (...) Organizacji (...). Od 2 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r. odwołujący podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2011 r. pracował jako masażysta w Klubie (...) w P.. Od 1 stycznia 2012 r. do 30 kwietnia 2012 r. ponownie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej.

Po 30 kwietnia 2012 r. odwołujący nie pracuje.

W dniu 16 lipca 2018 r. odwołujący złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. W orzeczeniu z 29 sierpnia 2018 r. Lekarz Orzecznik ZUS rozpoznał u odwołującego przebyty zator płucny bez wzmianki o ostrym sercu płucnym (10.06.2018), zakrzepicę żył kończyn dolnych, nadciśnienie tętnicze, przebyte zapalenie trzustki. LO ZUS stwierdził u odwołującego częściową niezdolność do pracy do 31 sierpnia 2019r., jednocześnie wskazano, że powstanie częściowej niezdolności do pracy datuje się na 10 czerwca 2018 r.

Na tej podstawie organ rentowy wydał decyzję z 14 września 2018 r. odmawiającą wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z uwagi na brak wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych.

Odwołującemu zostało przywrócone prawo do wniesienia sprzeciwu. W wyniku wniesionego przez odwołującego sprzeciwu (w zakresie daty powstania niezdolności – odwołujący wskazał, że „uważa, iż początek choroby powstał w 2012 r.”), stan zdrowia R. J. był ponownie badany przez Komisję Lekarską ZUS, która orzeczeniem z 17 października 2018 r. podtrzymała stanowisko Lekarza Orzecznika.

Powyższe orzeczenie KL ZUS legło u podstaw wydania decyzji z 23 października 2018 r., którą ZUS odmówił wnioskodawcy prawa do renty z uwagi na niespełnienie przesłanek stażowych. Jednocześnie ZUS uchylił swoją wcześniejszą decyzję z 14 września 2018 r.

R. J. wniósł odwołanie od ww. decyzji z 23.10.2018r. Sprawę zarejestrowano pod sygn. akt VII U 1835/18. W toku tego postępowania sąd ustalił, że aby ubezpieczony mógł nabyć prawo do świadczenia rentowego, jego częściowa niezdolność do pracy winna powstać przed 31 października 2013 r., tj. przed upływem 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia (zgodnie z art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy emerytalnej).

Biegli sądowi (kardiolog, pulmonolog, chirurg) powołani przez sąd w powyższej sprawie VII U 1835/18, stwierdzili (a sąd wnioski te podzielił), że odwołujący jest częściowo niezdolny do pracy od 10 czerwca 2018 r. do 31 grudnia 2019 r. Nie stwierdzono niezdolności do pracy przed 31 października 2013r.

Wyrokiem z 13 czerwca 2019 r. (sygn. akt VII U 1835/18) Sąd Okręgowy w Poznaniu oddalił odwołanie. Wyrok uprawomocnił się w dniu 14 lipca 2019r.

Dowód: świadectwa pracy, kwestionariusz okresów składkowych i nieskładkowych, wniosek o rentę z 16 lipca 2018r., orzeczenie LO ZUS z 29 sierpnia 2018r., decyzja z 14 września 2018r., orzeczenie KL ZUS z 17 października 2018r., decyzja z 23 października 2018r. – w aktach rentowych; wyrok wraz z uzasadnieniem w sprawie VII U 1835/18

W dniu 19 sierpnia 2019r. odwołujący złożył w ZUS wniosek o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w drodze wyjątku. Odwołujący został skierowany na badanie do lekarza orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z 30 września 2019r. stwierdził, że R. J. jest częściowo niezdolny do pracy do 30 września 2020r., a data powstania tej niezdolności to 10 czerwca 2018r.

Decyzją z 8 stycznia 2020r. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych odmówił przyznania ww. świadczenia rentowego w drodze wyjątku.

W dniu 25 stycznia 2020r. R. J. wniósł o ponowne rozpoznanie sprawy przez organ rentowy. Decyzją z 5 marca 2020r. Prezes ZUS utrzymał w mocy ww. decyzję z 8 stycznia 2020r. Odwołujący złożył skargę do WSA w Poznaniu na decyzję Prezesa ZUS z 5 marca 2020r.

Na skutek pisma odwołującego z 6 marca 2020r. został wnioskodawcy przywrócony termin do złożenia sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z 30 września 2020r. Wobec powyższego stan zdrowia odwołującego był ponownie badany przez Komisję Lekarską. Orzeczeniem z 8 kwietnia 2020r. odwołujący został uznany za trwale częściowo niezdolnego do pracy, a jako datę powstania tej niezdolności ustalono 10 czerwca 2018r. KL ZUS jednocześnie wskazała, że odwołujący nie jest całkowicie niezdolny do pracy.

Dowód: wniosek z 19 sierpnia 2019r., orzeczenie LO ZUS z 30 września 2019r., decyzja z 8 stycznia 2020r., pismo z 25 stycznia 2020r., decyzja z 5 maja 2020r., pismo z 6 marca 2020r., skarga do WSA, orzeczenie KL ZUS z 8 kwietnia 2020r. – w aktach rentowych

W dniu 12 października 2020r. odwołujący złożył w organie rentowym kolejny wniosek o świadczenie rentowe. Orzeczeniem z 23 listopada 2020r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził, że odwołujący jest niezdolny do pracy, ale nie jest całkowicie niezdolny do pracy. W wyniku wniesionego sprzeciwu, stan zdrowia wnioskodawcy był ponownie weryfikowany przez Komisję Lekarską ZUS, która orzeczeniem z 8 stycznia 2021r. podtrzymała wnioski orzecznicze LO ZUS. Na tej podstawie organ rentowy wydał zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzję z 21 stycznia 2021r. W ocenie Zakładu odwołujący nie spełnia warunków stażowych (art. 57 ust. 1 pkt 3 oraz art. 58 ust. 1 pkt 5 ustawy emerytalnej). Z uwagi jednak na posiadanie 30 lat okresów składkowych, jak wskazał ZUS, prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy odwołujący nabyłby w przypadku orzeczenia całkowitej niezdolności do pracy, zaś prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy odwołujący nabyłby, gdyby stwierdzono częściową niezdolność do pracy na dzień 31 października 2013r., tj. w ciągu 18 miesięcy od ustania ubezpieczenia w dniu 30 kwietnia 2012r.

Dowód: wniosek z 12 października 2020r., orzeczenie LO ZUS z 23 listopada 2020r., orzeczenie KL ZUS z 8 stycznia 2021r., zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja - w aktach rentowych; pismo ZUS z 23 marca 2021r. - k. 19

Dla oceny stanu zdrowia odwołującego, sąd w niniejszym postępowaniu przeprowadził dowód z opinii biegłych: pulmonologa i chirurga. U odwołującego R. J. rozpoznano:

- miażdżycę zarostową tętnic kończyn dolnych II stopień wg F.'a,

- wygojoną zakrzepicę żył głębokich i powierzchownych obu kończyn dolnych bez klinicznych cech zespołu pozakrzepowego,
- żylaki kończyn dolnych II stopnia,
- niewielkie rozejście kresy białej,
- stan po zatorowości płucnej 2018r.,
- przewlekłą obturacyjną chorobę płuc kat. C wg G.- wydolny oddechowo.

Z przyczyn strictly chirurgicznych schorzenia odwołującego same w sobie nie powodują długotrwałej niezdolności do pracy. Na kończynach dolnych u odwołującego nie stwierdzono zmian troficzných ani obrzęków. W badaniach dopplera stwierdza się osłabiony, jednofazowy, ale zachowany przepływ krwi do obwodu oraz zwłókniałe stare skrzepliny w żyłach powierzchownych i głębokich bez cech zespołu pozakrzepowego. W dokumentacji medycznej wykazano również, że u odwołującego występuje tzw. chromanie przystankowe (100-300m).

Z kolei z przyczyn pulmonologicznych odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy od 19 listopada 2019r., tj. od czasu potwierdzenia zaburzeń wentylacji na obturacyjnej choroby płuc kat. C wg G.. U pacjenta z obawami przewlekłej obturacyjnej choroby płuc kat. C (takim zatem jak odwołujący) występuje wysokie ryzyko zaostrzenia choroby. Przy tym zaawansowaniu choroby u pacjenta jakość życia jest pogorszona, a zaostrzenia mogą zagrażać życiu - dysfunkcja o charakterze przewlekłym i zwykle postępującym. W udokumentowanym badaniu spirometrycznym z dnia 18 listopada 2019r. stwierdzono u odwołującego zaburzenia wentylacji o typie ciężkiej obturacji. W badaniu przedmiotowym stwierdzono z kolei zmiany osłuchowe świadczące o obturacji dróg oddechowych przy prawidłowym jeszcze natlenowaniu krwi na obwodzie. Obecnie R. J. wymaga intensywnego leczenia farmakologicznego w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz kontrolnej KT płuc w celu oceny skuteczności leczenia zatorowości płucnej.

Brak jest zaś podstaw do uznania jakiegokolwiek niezdolności do pracy z przyczyn pulmonologicznych przed 1 listopada 2013r. Odwołujący był osobą częściowo niezdolną do pracy z przyczyn pulmonologicznych od 10 czerwca 2018r. (tj. od dnia potwierdzenia rozpoznania zatorowości płucnej) do 17 listopada 2019r., zaś od 18 listopada 2019r. uznać należy, że odwołujący jest osobą trwale całkowicie niezdolną do pracy.

Dowód: opinia biegłych sądowych z 26 lipca 2021r. – k. 45-47; opinia uzupełniająca biegłego pulmonologa z 29 listopada 2021r. – k. 75

Łączny staż ubezpieczeniowy R. J. wyniósł 34 lata, 8 miesięcy i 5 dni okresów składkowych oraz 7 miesięcy i 5 dni okresów nieskładkowych (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie przywołanych wyżej dowodów.

Dokonując oceny zgromadzonego materiału dowodowego, sąd uznał za przydatne dla ustalenia stanu faktycznego wszystkie dokumenty zgromadzone w postępowaniu. Zostały one sporządzone przez uprawnione do tego podmioty, w przewidzianej przez prawo formie. Nie były one kwestionowane przez żadną ze stron i również sąd nie znalazł powodów, dla których miałyby je zakwestionować. Istotna okazała się zwłaszcza dokumentacja medyczna, w tym wyniki badania oraz informacje o przebytych leczeniach szpitalnym, która została drobiazgowo przeanalizowana i wykorzystana przy sporządzaniu opinii przez biegłych sądowych lekarzy.

Dla oceny stanu zdrowia odwołującego sąd dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy. W kwestiach wymagających wiadomości specjalnych - a taką jest bez wątpienia kwestia istnienia niezdolności do pracy - winien się sąd posiłkować biegłymi, nie zaś zajmować stanowisko samodzielnie (postanowienie SN z 9 maja 2000r., IV CKN 1209/00, Lex Nr 52621). Opinia powołanych w sprawie biegłych lekarzy podlega, jak inne dowody ocenie sądu według art. 233 § 1 k.p.c., to co odróżnia ją pod tym względem, to szczególne dla tego dowodu kryteria oceny, którymi są:

poziom wiedzy biegłego, podstawy teoretyczne opinii, sposób motywowania sformułowanego w niej stanowiska oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej ocen, a także zgodność z zasadami logiki i wiedzy powszechnej (postanowienie SN z 7 listopada 2000r., I CKN 1170/98, OSNC 2001/4/64).

Zdaniem sądu brak jest zasadnych przesłanek dla dyskwalifikowania konkluzji zawartych w opiniach biegłych sądowych lekarzy co do stopnia niezdolności odwołującego do pracy, początku powstania całkowitej niezdolności do pracy u odwołującego (18 listopada 2019r.) i czasookresu, na jaki renta winna być odwołującemu przyznana, a co za tym idzie – zasadności i zgodności wniosków opinii z rzeczywistym stanem rzeczy.

Odwołujący nie wniósł zastrzeżeń do ww. opinii. Zaś pozwany organ rentowy, początkowo wskazywał, że nie wnosi zastrzeżeń do opinii „w części dotyczącej braku jakichkolwiek niezdolności do pracy przed dniem 1.11.2013r., co jest warunkiem przyznania świadczenia”, nie sformułował przy tym żadnych merytorycznych zarzutów względem opinii w zakresie całkowitego stopnia niezdolności do pracy, występującego u odwołującego od dnia 18 listopada 2019r. (k. 62). ZUS w piśmie z dnia 17 września 2021r. (k. 62) nie przedstawił żadnego merytorycznego argumentu przeciwko wnioskowi zawartemu w opinii biegłych co do całkowitej niezdolności odwołującego do pracy, nie wskazał, czy i w jaki sposób biegli przy sporządzaniu opinii uchybili zasadom wiedzy medycznej i doświadczenia życiowego.

Ostatecznie zaś, po wydaniu opinii uzupełniającej przez biegłego pulmonologa, ZUS w piśmie z 14 grudnia 2021r. wskazał, że nie zgłasza zastrzeżeń do ww. opinii (k. 82).

Sprawozdanie z przedmiotowego badania i wywiadu od badanego zawarte w opinii, w szczególności w opinii biegłego pulmonologa, świadczy o tym, że badanie i analiza dokumentacji medycznej było wnikliwe. Wydana opinia ma charakter kompleksowy i uwzględnia wskazane przez odwołującego schorzenia. Sporządzona została w oparciu o bezpośrednie badanie odwołującego oraz z uwzględnieniem dokumentacji medycznej. Zawiera szczegółowo zebrany wywiad, opis wykonanych badań i wnikliwą, obszerną, analizę dokumentacji medycznej, wreszcie odpowiedź na stawiane w tezie dowodowej pytania. Wnikliwa, rzetelna i jednoznaczna opinia biegłych, która w całości stała się podstawą ustalenia stanu zdrowia odwołującego oraz jej niezdolności do pracy jest – w ocenie sądu – przekonująca, obiektywna, logiczna, wewnętrznie spójna i wyczerpująca. Stanowisku biegłych nie sposób zarzucić sprzeczności z zasadami logiki, czy doświadczenia życiowego. Zgodne pozostawały również wyniki bezpośredniego badania odwołującego, zwłaszcza w zakresie wszystkich stwierdzonych u niego naruszeń sprawności organizmu. Biegły pulmonolog w sposób szczegółowy i logiczny wyjaśnił przyczyny, dla których uznał, że R. J. był osobą częściowo niezdolną do pracy z przyczyn pulmonologicznych od 10 czerwca 2018r. (tj. od dnia potwierdzenia rozpoznania zatorowości płucnej) do 17 listopada 2019r., zaś od 18 listopada 2019r. uznać należy, że odwołujący jest osobą trwale całkowicie niezdolną do pracy.

Powyższe prowadzi do konkluzji, że wnioski sformułowane w sporządzonej w sprawie opinii oparte są na wysokim i profesjonalnym poziomie wiedzy. Wnioski te zostały przy tym szczegółowo uzasadnione.

Należy w tym miejscu przywołać orzeczenie Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 2000r. (II UKN, 498/99), który stwierdził, że jednoznaczna ocena stanu zdrowia wnioskodawcy dokonana przez biegłych powoduje brak konieczności dopuszczania kolejnych dowodów na tę samą okoliczność. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sąd powszechny nie jest obowiązany do dopuszczania dowodu z kolejnych opinii w każdym wypadku, gdy złożona opinia nie jest korzystna dla stron. Ewentualne żądanie ponowienia lub uzupełnienia dowodu z opinii biegłych jest bezpodstawne, jeżeli sąd uzyskał od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania (por. m.in. wyrok z 10 września 1999 r. II UKN 96/99). Stanowisko to znajduje oparcie w utrwalonym i jednolitym orzecznictwie Sądu Najwyższego (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 07 października 1998 r. II UKN 248/99, z dnia 02 czerwca 1998 r., II UKN 88/98). Wielokrotnie też Sąd Najwyższy stwierdzał, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy i oceniana jako celowa tylko wtedy, gdy pierwotna opinia budziła istotne i niedające się usunąć wątpliwości (por. T. Ereciński, Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego, W-wa 1997, cz. I, s.439).

Z uwagi na powyższe wydając rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, sąd oparł się przede wszystkim na opiniach sporządzonych przez biegłych sądowych specjalizacji adekwatnych do schorzeń odwołującego, istniejących w dacie

wydania zaskarżonej decyzji – w szczególności biegłego pulmonologa. Sąd w pełni podzielił poglądy i oceny tych biegłych. Nie zaistniała więc potrzeba zarówno dopuszczenia dowodu z opinii biegłego innej specjalności (taką potrzebę wykluczali również dotychczas występujący w sprawie biegli sądowi), jak i powołania ponownie nowych biegłych o tej samej specjalizacji. W związku z tym sąd nie znalazł podstaw ku temu, by prowadzić z urzędu dalsze postępowanie dowodowe.

Sąd okręgowy zważył, co następuje :

Odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

--	--

Istota sporu sprowadzała się do poczynienia ustaleń, czy odwołujący jest całkowicie niezdolny do pracy.

Renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który został uznany za niezdolnego do pracy, jeżeli spełni on warunek tzw. czasu zajęcia ryzyka (niezdolności do pracy) oraz posiada wymagany staż ubezpieczeniowy.

Art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 53) określa, że niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Z kolei art. 12 ust 2 definiuje całkowitą niezdolność do pracy jako utratę zdolności do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś art. 12 ust. 3 jako częściową niezdolność do pracy wskazuje utratę zdolności do pracy powodującą w znacznym stopniu utratę zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Art. 13 powyższej ustawy określa kryteria oceny stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowań co do odzyskania zdolności do niej. Są to:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji,
- możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Z kolei zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 i 2, pkt 3 lit. b, pkt 4, 6, 7 i 9, ust. 2 pkt 1, 3-8 i 9 lit. a, pkt 10 lit. a, pkt 11-12, 13 lit. a, pkt 14 lit. a i pkt 15-17 oraz art. 7 pkt 1-3, 5 lit. a, pkt 6 i 12, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Prawo do renty wyklucza nabycie prawa do emerytury bądź spełnianie warunków do nabycia emerytury (pkt 4).

Przepisu art. 57 ust. 1 pkt 3 nie stosuje się do ubezpieczonego, który udowodnił okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiety lub 25 lat dla mężczyzny oraz jest całkowicie niezdolny do pracy (art. 57 ust. 2 ustawy).

Zgodnie z art. 58 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, warunek posiadania wymaganego okresu składkowego i nieskładkowego, w myśl art. 57 ust. 1 pkt 2, uważa się za spełniony, gdy ubezpieczony osiągnął okres składkowy i nieskładkowy wynoszący łącznie co najmniej:

- 1) 1 rok - jeżeli niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 20 lat;
- 2) 2 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 20 do 22 lat;
- 3) 3 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 22 do 25 lat;
- 4) 4 lata - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 25 do 30 lat;
- 5) 5 lat - jeżeli niezdolność do pracy powstała w wieku powyżej 30 lat.

Okres, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, powinien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę lub przed dniem powstania niezdolności do pracy; do tego dziesięcioletniego okresu nie wlicza się okresów pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej lub renty rodzinnej (art. 58 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS).

W myśl art. 58 ust.4 ustawy emerytalnej, prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który udowodnił okres składkowy wynoszący co najmniej 30 lat dla mężczyzn i jest całkowicie niezdolny do pracy bez względu na to, czy posiada 5 - letni okres składkowy i nieskładkowy w ostatnim dziesięcioleciu przed zgłoszeniem wniosku lub powstaniem niezdolności.

Z kolei zgodnie z art. 59 ust. 1 cytowanej ustawy osobie, która spełniła warunki określone w art. 57, przysługuje:

- 1) renta stała – jeżeli niezdolność do pracy jest trwała,
- 2) renta okresowa – jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa.

W kontekście treści art. 57 ust. 2 oraz art. 58 ust. 4 ustawy emerytalnej, istotne pozostaje to, że staż ubezpieczeniowy R. J. wynosi 34 lata, 8 miesięcy i 5 dni okresów składkowych oraz 7 miesięcy i 5 dni okresów nieskładkowych. Znajdują zatem do niego zastosowanie ww. przepisy (art. 57 ust. 2 oraz art. 58 ust. 4), albowiem w toku niniejszego postępowania ustalono, że odwołujący jest osobą całkowicie niezdolną do pracy.

Z przyczyn pulmonologicznych odwołujący jest trwale całkowicie niezdolny do pracy od 19 listopada 2019r. tj. od czasu potwierdzenia zaburzeń wentylacji na obturacyjnej chorobie płuc kat. C wg G.. U pacjenta z obawami przewlekłej obturacyjnej choroby płuc kat. C (takim zatem jak odwołujący) występuje wysokie ryzyko zaostrzenia choroby. Przy tym zaawansowaniu choroby u pacjenta jakość życia jest pogorszona, a zaostrzenia mogą zagrażać życiu - dysfunkcja o charakterze przewlekłym i zwykle postępującym. W udokumentowanym badaniu spirometrycznym z dnia 18 listopada 2019r. stwierdzono u odwołującego zaburzenia wentylacji o typie ciężkiej obturacji. W badaniu przedmiotowym stwierdzono z kolei zmiany osłuchowe świadczące o obturacji dróg oddechowych przy prawidłowym jeszcze natlenowaniu krwi na obwodzie. Obecnie R. J. wymaga intensywnego leczenia farmakologicznego w ramach ambulatoryjnej opieki specjalistycznej oraz kontrolnej KT płuc w celu oceny skuteczności leczenia zatorowości płucnej.

Brak jest zaś podstaw do uznania jakiegokolwiek niezdolności do pracy z przyczyn pulmonologicznych przed 1 listopada 2013r. Odwołujący był osobą częściowo niezdolną do pracy z przyczyn pulmonologicznych od 10 czerwca 2018r. (tj. od dnia potwierdzenia rozpoznania zatorowości płucnej) do 17 listopada 2019r., zaś od 18 listopada 2019r. uznać należy, że odwołujący jest osobą trwale całkowicie niezdolną do pracy.

Żadna ze stron nie zakwestionowała skutecznie wydanych w sprawie opinii biegłych. Odwołujący nie wnosił w ogóle do nich zastrzeżeń, a pozwany organ rentowy ostatecznie, po wydaniu opinii uzupełniającej przez biegłego pulmonologa, w piśmie z 14 grudnia 2021r. wskazał, że nie zgłasza zastrzeżeń do ww. opinii (k. 82).

Mając na uwadze powyższe, zwłaszcza przekonujące stanowisko biegłego pulmonologa, oparte na wnikliwej analizie dokumentacji medycznej oraz wynikach przeprowadzenia badania przedmiotowego, sąd podzielił stanowisko biegłych wyrażone w opiniach. Biegli wydający ww. opinie posiadali wiedzę specjalistyczną, przeprowadzili badanie odwołującego oraz przeanalizowali jego dokumentację medyczną. Brak było zasadnych przesłanek do dyskwalifikowania końcowej konkluzji biegłych, jej zasadności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy. Sprawozdanie z przedmiotowego badania i wywiadu od badanego, zawarte w opinii, świadczy o tym, że badanie i analiza dokumentacji medycznej nie była powierzchowna. Dlatego też sąd uznał przedmiotowe opinie (główną i uzupełniającą) za przekonującą, obiektywną, logiczną, spójną wewnątrznie i zgodną z doświadczeniem życiowym.

Wskazać trzeba, że opinia biegłych dostarcza sądowi wiedzy specjalistycznej koniecznej do dokonania oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o świadczenie rentowe, w tym rodzaju występujących schorzeń, stopnia ich zaawansowania i nasilenia związanych z nimi dolegliwości, stanowiących łącznie o zdolności do wykonywania zatrudnienia lub jej braku. Sąd nie może - wbrew opinii biegłych - oprzeć ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu (wyrok SN z 14 marca 2007 r., III UK 130/06). Skoro zatem opinia biegłych była jednoznaczna i zrozumiała, a pozwany organ rentowy nie zakwestionował jej skutecznie, nie było podstaw do przeprowadzenia dalszego postępowania dowodowego.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 19 grudnia 1990r. sąd może oceniać opinię biegłego pod względem fachowości, rzetelności czy logiczności. Może pomijać oczywiste pomyłki czy błędy rachunkowe. Nie może jednak nie podzielać poglądów biegłego, czy w ich miejsce wprowadzać własnych stwierdzeń (I PR 148/90). Wobec powyższego sąd jest związany opinią biegłych odnoszącej się do sytuacji zdrowotnej odwołującej.

Ustalenia sądu dotyczące niezdolności do pracy mogą nastąpić wyłącznie w oparciu o opinię sporządzoną przez biegłych, która nie może być zastępowana innymi dowodami np. zeznaniami świadków, dowodem z oględzin. Dowód z opinii lekarskiej w tej kategorii spraw jest więc dowodem koronnym, analizującym i sumującym przeciwstawne oceny prezentowane przez strony (Dowód z opinii lekarza biegłego w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych” SSN Beata Gudowska, Przegląd (...) i (...) 2001 r., nr 6, s. 8-12, wyrok SA w Rzeszowie z 23 września 2015r., III AUa 431/15, wyrok SA w Szczecinie z 3 września 2015r., III AUa 714/14).

Z powyższych względów stwierdzić należało, że złożone odwołanie okazało się uzasadnione z uwzględnieniem okresu niezdolności do pracy określonego przez biegłego pulmonologa (tj. na stałe).

Mając powyższe na uwadze, sąd - na podstawie art. 477¹⁴ §2 k.p.c. i powołanych przepisów prawa materialnego - zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu R. J. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 1 października 2020r. na stałe (punkt 1) wyroku).

Datę przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy reguluje przepis art. 129 ust. 1 wskazanej ustawy emerytalnej, który stanowi, iż świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Odwołujący złożył wniosek o prawo do renty 12 października 2020r., a stwierdzona u niego całkowita niezdolność do pracy powstała – zgodnie z opinią biegłych – w dniu 18 listopada 2019 r., stąd sąd przyznał odwołującemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 1 października 2020r. tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Data końcowa okresu przyznania przez sąd prawa renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy wynika z czasookresu podanego przez biegłego (trwała całkowita niezdolność do pracy).

Przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na stałe nie pozbawia organu rentowego, na warunkach określonych ustawą, uprawnienia do ponownego zbadania zagadnienia niezdolności wnioskodawcy do pracy. Zgodnie

bowiem z art. 107 ustawy prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy oraz wysokość tych świadczeń ulega zmianie, jeżeli w wyniku badania lekarskiego, przeprowadzonego na wniosek lub z urzędu, ustalono zmianę stopnia niezdolności do pracy, brak tej niezdolności lub jej ponowne powstanie. Regulacja zawarta w art. 107 przesądza o dwóch kwestiach. Przede wszystkim z uwagi na treść tego przepisu, nie zachodzi potrzeba tworzenia specjalnych przepisów prawnych, na podstawie których można byłoby dokonywać weryfikacji uprawnień rentowych. Przepis ten upoważnia bowiem ZUS do dokonywania stałej weryfikacji świadczeń uzależnionych od ustalenia niezdolności do pracy. Z przepisu wynika jednoznacznie, że badanie lekarskie można przeprowadzić nie tylko na wniosek, ale i z urzędu, więc w istocie w każdym czasie. Wiąże się z tym druga kwestia, a mianowicie, że w przypadku ustalania przez ZUS prawa do świadczeń uzależnionych od stwierdzenia niezdolności do pracy, trudno mówić o jakichkolwiek prawach nabytych (K. Antonów, Komentarz do art. 107 ustawy, SIP Lex, stan prawny na dzień 15.04.2014r.).

W konsekwencji powyższego Zakład Ubezpieczeń Społecznych może ponownie zlecić badanie lekarskie osobie, która pobiera rentę stałą przyznaną jej prawomocnym wyrokiem sądu, a rencista, którego prawo do świadczenia zostało ustalone prawomocnym wyrokiem sądu „na stałe”, jest zobowiązany (art. 126 ustawy) poddać się badaniom lekarskim, jeżeli są one niezbędne do ustalenia prawa do świadczeń określonych ustawą (uchwała SN z 12 grudnia 2011r., I UZP 7/11).

Nadto zgodnie z art. 24a ust. 1 ustawy emeryturę, o której mowa w art. 24, przyznaje się z urzędu zamiast renty z tytułu niezdolności do pracy osobie, która osiągnęła wiek uprawniający do tej emerytury oraz podlegała ubezpieczeniu społecznemu albo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

Natomiast w punkcie 2) wyroku stwierdzono, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Stosownie bowiem do art. 118 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem tego, że w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji; organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego (ust. 1a).

Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy, albo datę przedstawienia tych dowodów (ust. 3).

W niniejszej sprawie (jak wskazał biegły sądowy w swej opinii z 29 listopada 2021r. -k. 75) biegły pulmonolog korzystał z tych samych informacji co lekarze ZUS („biegły wydał swoją opinię na podstawie dokumentacji medycznej znanej Komisji Lekarskiej ZUS z 8 stycznia 2021r.”). Powyższe oznacza, że skoro prawidłowe ustalenie okoliczności dot. niezdolności odwołującego do pracy i daty powstania tej niezdolności było w pełni możliwe już na etapie postępowania przed organem rentowym, to konsekwencje przyjęcia odmiennych, zasadniczo błędnych, wniosków, powodujące pozbawienie odwołującego prawa do świadczenia, obciążają wyłącznie pozwany organ rentowy. Odwołujący nie może ponosić konsekwencji wadliwych decyzji zespołów orzeczniczych organu rentowego, na skutek których pozbawiony został przysługującego mu świadczenia.

(-) Mirosław Major